

blagoslovi ono, kar še imajo. Hudo mi je pri srci, ker vem, da so tudi oni revni. In končno, veš sam prav dobro, kako bi se jim godilo pri tolikem številu otrok, ako bi zidarica ne delala neumorno dan in noč? Kaj ne, Jurij, ti mu pomagaš z veseljem nekaj dnij pri delu, samo da se mu poplača škoda?

Jurij: Oh, moj Bog! To storim od srca rad, draga mati! To izgovorivši, potrka zunaj na okno starešina. (Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Dr. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Kaj naj stori šola proti tej žalostni prikazni, s čim naj se ubrani teh žalostnih nasledkov, ki se ji očitajo? Ali naj zmanjša zahteve do učeče se mladine v šoli? Tega nikdar, to bi bilo začetek nazadavanju in to bi se maščevalo nad narodom, ki bi hotel kaj takega poskusiti: prišli bi takoj drugi, bolj naobraženi in ga podjarmili, vzemši mu obrt, trgovino in vse, s čemur si more pridobiti sredstva za existenco, kot se to godi pri nas Slovencih. Premala naobrazba je kriva, da mi nimamo svojega narodnega premoženja, da nas tuj kapital izsesava! Ne popustiti, napredovati moramo že v elementarni izobrazbi, vendar tako, da život pri tem ne trpi. Pri tem so nam sijajen vzgled Norvežani, katerih narodna naobrazba prekosi morda vse evropejske narode, in Angleži. Če se ozremo na njih šole, na veleume norveške v pesništvu, znanosti i. dr., in jih primerjamo s številom naroda, moramo občudovati ta narod, živeč tako daleč na severu, imajoč tako jednostransko izražene pogoje za življenje — in vendar koraka vedno naprej po poti napredka! Ljudska naobraženost, naobraženost pridobljena v šoli in potem v poznih letih, kolikor mogoče pod vodstvom učitelja, vpliva pri njih mogočno na materijelno stanje, na kulturo, na politiko. Povsod se vidi, da tu biva čvrst narod, sami kremen — značaji, in poročila o storthing-delovanju v pretečenem letu so nam pokazala, da je prav za prav naš parlament z vsemi poslanci vred prava ničla v primeri z norveškim storthingom! To stori narodna naobrazba, ljudska šola. Na učiteljih je, da v kolikor prej mogoče to pri nas dosežejo, in na deželi in državi je ležeče, da jim da za to potrebna sredstva! Če se potem ne bo od jutra do večera trdilo otroku, da mora paziti, da dobi dobro spričevalo, ampak se mu pokazalo večje in lepše zmotre v družbi, morda se mu tudi vzbudi veselje do učenja, in samomori radi teh stvarij ponehajo. Vendar tu je treba na celi črti

popravila in to ne samo v našem narodu, tudi drugod v Evropi. Saj je vendar naravnost smešno in naše dobe ne vredno, če se tiska anonsa: „Išče se — — — prošnjo je opremiti s spričevali“, ali pa „na prošnje brez spričeval se ne ozira.“ Človek je to, kar ljudje iz njega napravijo — res, tako je navadna beseda, vendar dostikrat ljudje ne vedo ničesar boljšega iz človeka napraviti, kot pustiti ga sestradati!

Ker je bilo tekom tega članka parkrat omenjeno socialno vprašanje, naj navedem tu nekatere dobrodejne naprave, uvažujoč njih važnost za šolsko zdravstvo. Znano je, da pride dosti otrôk v mesto na višje razrede z nezadostnimi sredstvi in marsikateri bralec vé gledé tega kaj povedati. Treba si je torej zaslužiti in sicer s poukom mlajših, s poukom v prostih urah, izven šole. Naloga dobrodejnih naprav bi bila, to popolnoma odpraviti. To vendar ne gre, da učenec, ki je v viših razredih že tako preobložen z delom, napeinja svoje možgane z mlajšimi, pa naj so ti tudi sinovi imovitih starišev! Zato so učitelji tu! Da se prej ko mogoče to odpravi, to se mora zahtevati, in stvar dobrodejnih naprav je, da preskrbi vsem učencem, tudi najubožnejim, ki žele pohajati višje šole, ki imajo veselje do duševnega delovanja in sposobnost za to, primerna sredstva v tečni in obili hrani, v obleki in denarji. Vendar denar, denar — kje vzeti, ko je cel narod reven, ker teži na celem našem narodu to prokletstvo, da smo v naobrazbi za 100 let za drugimi narodi. Nekaterim sebičnim krogom bi ugajalo, da potisnejo narod še za 50 let nazaj! Tu si je težko pomagati in dober svet je zlata vreden — tolažimo se, da postane v toliko večji meri naš narod deležen nebeških dobrot! Tako pa kot ovira to postransko poučevanje možgane v njih delavnosti, se godí to z raznimi šolskimi kaznimi.

(Dalje pril.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. Nagrobni spomenik † A. Praprotniku je odkrilo „Slovensko učiteljsko društvo“ dné 29. m. m. Spomenik, izklesan iz črnega sienita, je 2 metra visok ter ima obliko štirioglate piramide, na kateri se blesti zlat napis: Andrej Praprotnik, šolski ravnatelj, slovenski pisatelj, pesnik itd., rojen . . . itd. Na podstavku pa zadnja kitica njegove pesmice „Moj dom“ namreč: „V domači gomili se spava sladko, — Mi bratje sestrice rahljajo zemljo.“ Udeležba je bila mnogobrojna, dokaz, koliko spoštovanja je užival pokojnik. Učiteljstva se je zbralo blizu 150; poleg tega pa mnogo sorodnikov, srednješolskih profesorjev, uradnikov, ravnatelj Fr. Hubad, nadzornik Fr. Levec, dež. sod. svetnik Vencajz in več drugih čestilcev njegovih. Slovesnost so počastili sè svojo prisotnostjo poleg mestnih katehetov: č. gg. J. Smrekarja, M. Šarabona in Al. Stroja tudi mestna župnika velečastita gg. M. Malenšek in J. Vrhovnik. Kakor že poprej večkrat, tako so pokazali tudi sedaj ti gospodje, da so prijatelji ljudskih učiteljev in da vedó ceniti delovanje in zasluge slovenskega učiteljstva. Vsa čast jim in nakloni nam Bog sè več tacih prijateljev. Onih gospodov pa, ki gradijo „most za osle“ ni bilo nobenega viditi! — Vse se je trlo okrog spomenika, ki je bil okrašen z zelenjem, lepimi